

עושות במלאכה: קראפטיביזם קהילתי נשי

אוצרים: אפרת פרידנזון־הריסון וד"ר צבי אורגד

לועבה חילוה/ לְעֵבָה חִלוּוָה

האמנית גליה חי חברה אל מורת הדרך יעל מואב והפסיכולוגית ענת שראל ויחד הקימו את "לועבה חילוה" / לְעֵבָה חִלוּוָה (בובה יפה) פרויקט העצמה נשית המתקיים בח'אן אל'אחמאר מאז נובמבר 2018, ושותפות לו נשים ונערות בנות שבט הג'האלין. הפרויקט הינו מסגרת יצירתית שקמה במטרה להקנות לנשים השותפות מקור הכנסה, תמיכה רגשית ותחושה של הערכה עצמית תוך עשייה יצירתית ומהנה. במסגרת הפרויקט יוצרות נשות הכפר השותפות בובות בדואיות לבושות שמלות רקומות הנמכרות במסגרות שונות. לכל בובה מוצמדת תווית בערבית אנגלית ועברית המספרת בקצרה את סיפורו של הכפר ומציינת את שמה של היוצרת. ההכנסה מהמכירה חוזרת לידי היוצרות (למעט סכום קטן המשמש לקניית חומרי גלם). המפגשים המשותפים מתקיימים כבר מעל שנתיים נערכים במתכונת של עיצוב משותף Co-Design כלים של עיצוב וקראפט משמשים כדי לייצר שינוי חברתי וכלכלי משמעותי בחיי הנשים השותפות.

רקע: שבט הג'האלין גורש מהנגב לפני כשבעים שנה והתיישב במדבר יהודה על אדמה פרטית. לאחר הלאמת האדמה בידי ישראל הפכו הג'האלין לפולשים. חאן אל'אחמאר, ישוב בן עשרים ושמונה משפחות שוכן למרגלות כפר אדומים. קהילת רועים שלווה זו ניצבת כל העת כשחרב הגירוש מאיימת עליה. המדינה אינה מספקת לקהילה תשתיות בסיסיות כגון מים וחשמל. החיים הקשים בקהילה מודרת זו, קשים במיוחד עבור הנשים שהן קבוצה חלשה ומודרת אף בתוך הקהילה עצמה. הנשים כבולות לחיים בתוך המרחב הביתי הצנוע המורכב צריפים ואוהלים ולשטחי מראה מצומצמים. הן כמעט שאינן ניידות, אינן מעורבות בקבלת ההחלטות בחברה בה הן חיות, ואינן מעורות אפילו בנושאים הנוגעים בגורלן האישי, רובן מעולם לא הרוויחו כסף כלשהו מעבודתן.

תוצאות: הפרויקט חיזק את מעמדן של הנשים השותפות בתוך הקהילה בה הן חיות, חיזק קשרים חברתיים וגיבש קבוצת נשים פעילה ותומכת. נוצרה הכנסה לנשים, לרובן לראשונה בחייהן, נוצר עניין מחדש במטען התרבותי המקומי כלפי חוץ וכלפי פנים ונוצרו קשרי למידה בין-דוריים. תוצאה מבורכת של המפגשים והעשייה היא חידוש מסורת הרקמה הבדואית שאבדה מן הכפר. נשים שלמדו כנערות לרקום, חזרו לרקום ואף לימדו את בנותיהן הצעירות. חלק מהנשים התגלו כבעלות יכולות אומנותיות ויצירתיות גבוהות, חלקן משתמשות במוטיבים של רקמת "טטריז" מסורתית וחלקן משלבות ברקמה מוטיבים ודימויים חדשים ומקוריים פרי דמיון וניסיון חייהן. חלקן ממציאות בובות מיוחדות ומשלבות בעשייה חומרי רדי-מייד ופסולת שמצאו בסביבתן הקרובה כגון חלקי צמחים, פקקי בקבוקים ועוד. פרט לדגם הראשוני, לעזרה טכנית ואספקה של חומרי גלם, לכל אורך הדרך החליטו נשות הכפר על נראות ואופי המוצר הסופי. למידת והחייאת הרקמה המסורתית נעשו בהחלטת ועל ידי נשות הכפר, ללא הכתבה או לימוד חיצוני. הבובה היא המצאה חדשה, אך היא גם מזכרת מאורח חיים הולך ונכחד ומשמשת לו עדות. הפלטפורמה השיתופית מאפשרת צמיחת ידע תרבותי והעשרת השותפות והקהילה דרכו, והנאה מהעשייה וההמצאה. הנשים מקבלות תמיכה ועידוד ליצור מוצר שהן גאות בו, להתחבר מחדש למסורת שלהן וליצור לה פרשנות חדשה.